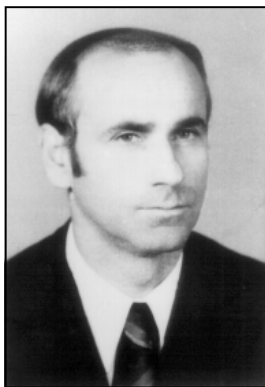

ПРОГЛАС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”

кн. 1, 2006 (год. XV), ISSN 0861-7902

ГОДИШНИНИ И ЮБИЛЕИ

ПРОФ. Д-Р АНГЕЛ ВИТАНОВ АНЧЕВ НА 75 ГОДИНИ

“Истинският университет е състояние на ума” – пише в своята най-известна творба американският романист Робърт Пърсиг. Тази мисъл е не просто художествена формула, а дефиниция за определен начин на съществуване. И юбилеят на един от първите преподаватели в историята на Великотърновския университет е повод отново да си я припомним. Защото в съвременната атмосфера на преоценка на ценности и събития, на разколебаване на идентичности и идеи статутът на университета като институция е в състояние да бъде обединяваща отправна точка на дискредитираната и многократно пренебрегвана духовност.

Проф. д-р Ангел Анчев е един от създателите на катедра „Чужди литератури” във великотърновската алма матер, преподавател по руска класическа литература на много поколения студенти, научен ръководител на дълга поредица от аспиранти и дипломанти, рецензент на дисертации и хабилитации. Неговите учебници и научни трудове представляват важна част от българската русистика. Смисълът на научното му присъствие обаче има и друго измерение – отстояването на авторитета на една академична дисциплина, изследваща литература, която за българския културен контекст представлява традиционен източник на нравствени и идейни послания още от времето на родното ни Възраждане. Тези послания не могат да се раз-

глеждат като рожба на конюнктурни идеологеми, те са неотменна част от европейската съкровищница на словото и духа. Независимо от всички социални и политически сътресения, за българина произведенията на Лермонтов, Толстой, Достоевски и Чехов са надхвърлили рамките на строго литературното си битие.

Проф. д-р Ангел Анчев е роден на 3 януари 1931 година в с. Русаля, Великотърновско, където получава основното си образование, а средното – в Априловската гимназия в Габрово (1949). След завършването на специалността Руска филология (литературен профил) в Софийския университет “Климент Охридски” (1955) работи като учител, директор и инспектор в сферата на средното образование.

Научната кариера на проф. А. Анчев е част от академичната история на Великотърновския университет, в който той става асистент по руска класическа литература през 1964 година – само една година след създаването на ВПИ “Братя Кирил и Методий”. Проф. Анчев има зад гърба си школата на проф. Велчо Велчев, проф. Симеон Русакиев, проф. Георги Германов, проф. Иван Цветков, които са не само негови преподаватели в СУ “Климент Охридски”, но и пример за академизъм и интелектуална амбиция. През 1972 година е избран за доцент, а през 1981 година – за професор. Кандидатската му дисертация “Лев Толстой и Йордан Йовков” (1970) дава посока на по-нататъшните му научни търсения, тясно свързани с проблемите на компаративистиката и типологическото изследване на руския роман. Специализира няколко пъти в руски университети – в МГУ “М. Ломоносов” и в Ленинградския държавен университет. От 1974 г. почти двадесет години е ръководител на катедра “Чужди литератури” и близо четвърт век – на колегиума по руска литература. В периода 1983–1987 година е заместник-ректор на Великотърновския университет по научно-изследователската работа.

Неговите изследвания са публикувани в българската научна периодика – списанията “Литературна мисъл”, “Български език и литература”, “Пламък”, “Болгарская русистика” и др.

Научната му библиография включва повече от осемдесет монографии, студии, статии, рецензии и съобщения, публикувани в България и в чужбина.

Проф. Анчев успява да намери своята персонална изследователска територия в сферата на русистиката, разработвайки проблемите на влиянието и рецепцията на руската класическа литература в България. Той е автор на студии и статии като “Духовното родство на Лев Толстой и

Йордан Йовков”, “Димитър Димов и Достоевски”, “Йордан Йовков и руските класици”, “Тургенев и българската културна общественост” и др. Огромният емпиричен материал, който е събран и систематизиран от учения в тази област, става основа на втората част на неговия учебник “Руска класическа литература”, в който са представени различните линии на възприемане на творчеството на отделните руски автори от XIX век върху българската литературна класика – преводи, издания, сравнително-типологични паралели. Ученият изследва в различни аспекти литературните влияния на Л. Н. Толстой върху Иван Вазов, Йордан Йовков, Димитър Талев, Георги Караславов; на Ф. М. Достоевски върху Антон Страшимиров, Георги Райчев, Георги Стаматов, Димитър Димов, Емилиян Станев.

Втората основна насока на изследователските интереси на проф. Анчев е спецификата на руския роман от втората половина на XIX век. Неговите монографии – “Идейно-образният и естетическият свят на Лев Толстой” (1970), “Достоевски и проблемите на българската литература” (1981), “И. С. Тургенев – поетика и естетика” (1984) – бележат етапите в научните му търсения в тази сфера. Синтез на наблюденията върху еволюцията на жанра в руската литература от втората половина на “златното” столетие става неговата монография “Руският роман от втората половина на XIX век” (С., 1986). В контекста на научното творчество на проф. Анчев особено място заема художественият свят на Лев Николаевич Толстой. Много от научните му публикации са посветени на проблематиката на творчеството на руския класик, в това число и книгата “Лев Толстой и българската литература” (С., 1978).

През периода 1986–1991 г. проф. Анчев създава поредица от статии за интереса на българската интелигенция към руския роман от първата половина на XIX век – “Евгений Онегин” на Пушкин, “Герой на нашето време на М. Ю. Лермонтов, “Мъртви души” на Н. В. Гогол. Обединяващата концепция на тези статии се основава върху тезата за особеното място на тези творби в процеса на формиране на естетическата скала и посоката на духовни търсения на българската интелигенция.

Проф. А. Анчев е автор на многократно преиздаван университетски учебник “Руска класическа литература” в две части (В. Търново, 1976; 2-ро изд. С., 1979; 3-то изд. С., 1982). В него в отделни очерци са представени жалонните автори от Златния век – от А. С. Пушкин до А. П. Чехов. Изследването е панорамно, основано върху множество факти и източници.

През 70-те и 80-те години проф. Анчев учредява и води кръжок по руска литература със студентите от Филологическия факултет на Велико-

търновския университет, осъществявайки в неговите параметри задълбочаване на научната проблематика от основния академичен курс по дисциплината Руска класическа литература.

Проф. А. Анчев участва с научни доклади в редица международни славистични научни форуми – в Берлин, Загреб, Киев, София, Велико Търново, с което поддържа активни контакти с водещи специалисти в областта на международната русистика.

Рецензии за неговите научни трудове са публикувани от проф. Георги Германов, проф. Андрей Червеняк (Словакия), акад. Иван Радев, проф. Христо Дудевски, доц. Николай Звезданов, доц. Михаил Михайлов. Във връзка с 60-годишния юбилей на учения е съставено изданието “Ангел Анчев. Био-библиография” (В. Търново, 1992), в което са отразени основните публикации в творческата му хронология с представяне на неговия принос в българската русистика от проф. Георги Германов.

И днес той продължава да бъде част от катедра “Обща и сравнителна литературна история”, да води лекционни курсове и да бъде пример за академична отговорност и добросъвестност.

Връщайки се към думите на Робърт Пърсиг във връзка с повода за написване на настоящата статия, можем да ги интерпретираме така: Университетът като състояние на ума може да бъде познат и преживян само от онези, които са поставили себе си изцяло в полза на неговата идея и мисия.

Честит юбилей!

Наталия Няголова